

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра української філософії та культури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

«__» _____ 201__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

"Історія культурологічних вчень"

для студентів

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **034 Культурологія**
освітній рівень **Бакалавр**
освітня програма **Культурологія**
вид дисципліни: **вільний вибір студентів**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2017/2018</u>
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Погорілий А.О., к.ф.н., доцент кафедри української філософії та культури

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: *Погорілий А.О., к.ф.н., доцент кафедри української філософії та культури*

Затверджено

«____» _____ 20__ р.

Зав. кафедри української філософії та
культури

_____ (Русин М.Ю.)

Протокол № ____ від «____» _____ 20__ р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «____» _____ 201__ року №__

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«____» _____ 20__ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – Метою курсу "Історія культурологічних вчень" є ознайомлення студентів з основними поняттями і методами сучасної науки про культуру, створення теоретичного підґрунття для розбудови засад сучасної гуманітарної освіти.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти повинні мати знання, щодо основних етапів та характеристик історико-культурного процесу які вони отримали в загальноосвітніх навчальних закладах I-III ступенів;
2. Володіти елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно культурологічних подій та явищ.

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна програма курсу "Історія культурологічних вчень" орієнтована на висвітлення головних проблем теорії культури в контексті їх історичного розвитку і становлення, методологічних підходів до їх вивчення. Особливу увагу приділено таким темам, як: ціннісні аспекти культури; комунікативний вимір культури; епістемологія культури; культурна антропологія; психоаналіз і культура, розвиток культурологічних теорій в другій половині ХХст.. Програма ґрунтується на новітніх вітчизняних та зарубіжних дослідженнях в галузі культурної антропології, філософії культури.

4. Завдання (навчальні цілі)

- Сформувати у здобувача вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» ряд загальних компетентностей, які достатні для виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю;
- Забезпечити викладання навчальної дисципліни засобами сучасних передових методик (у тому числі електронного навчання).
- Якісно організувати самостійну роботу студентів в межах навчальної програми, забезпечити системний взаємозв'язок із навчальними заняттями та самостійною роботою;
- Забезпечити якісне структуроване керівництво самостійною роботою студентів;
- Забезпечити якісний проміжний та підсумковий контроль виконання студентами вимог навчальної програми;
- Забезпечити внутрішній та зовнішній контроль якості виконання навчальної програми.
- Забезпечити повне досягнення студентами програмних компетентностей та очікуваних результатів навчання за дисципліною «Історія культурологічних вчень»

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Предмет, структура і методи культурологічної науки. Історичні етапи становлення культурологічного знання. Уявлення про культуру в античному світі. Походження терміну "культура". Культурологічні концепції романтизму. Становлення спеціально-наукових знань про культуру (історія первісного суспільства, археологія, етнологія, філологія, психологія та ін.).	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь	5
1.2	Рівні взаємодії людини з навколишнім середовищем: організм - зовнішнє середовище (дія, орієнтація, пізнання); організм - інший організм того ж виду (спілкування); відношення до себе (самоідентифікація, рефлексії); взаємодія з видом (пам'ять, колективний досвід). Процеси сприйняття явищ навколишнього світу, запам'ятовування, розуміння, спілкування як форми функціонування знакових систем. Знаки і символи. Культура як процес символізації (концепції Е.Кассіра, О.Лосева, Р.Барта та ін.).	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь	5

1.3	<p>Визначення релігії. Спільне і відмінне у теологічних, філософських, культурологічних, соціологічних визначеннях релігії. К.Маркс про релігію як "опіум народу". М.Вебер про релігію як форму осягнення людиною сенсу її буття у світі. Визначення релігії Е.Дюркгеймом як світоглядної форми, що ґрунтується на принциповому розмежуванні між мирським і сакральним. Релігія і міфологія. Міфологічні уявлення як першооснова релігійних уявлень. Наявність етичного вчення про добро і зло як постулат, що відрізняє релігію від міфології. Первісні релігійні уявлення - анімізм, фетишизм, тотемізм.</p>	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь	5
1.4	<p>Міфологічний тип свідомості як базова форма світогляду людини первісного суспільства. Основні риси міфологічної свідомості. Універсальність існування людини в світі. Холістичність міфологічного світогляду та його синкретизм (відсутність погляду на функціональні та структурні сегменти, невіддільність об'єктів та знаків і слів, що їх позначають). Бінарні опозиції як глибинні структури міфологічного світосприйняття. Уявлення про світове дерево.</p>	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
1.5	<p>Основні постулати теорії "енергетизму". Концепція суспільства і суспільної свідомості. Критика В.Оствальдом сучасної йому теорії суспільствознавства (концепція психофізіології) та її вразливі місця. Подальший розвиток ідей В.Оствальда в теорії "технологічного детермінізму".</p>	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	5
1.6	<p>Еволюціонізм як світоглядна система в природничих і гуманітарних науках. Формування</p>	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь	5

	<p>еволюціоністської теорії в добу Просвітництва і нового часу (А.Тюрго, Ф.Вольтер, Ж.Кондорсе, К.Бер, Ж.-Б. Ламарк). Дарвіністський переворот в еволюціоністському вченні. Застосування еволюціоністської парадигми в космогонічній теорії І.Канта, П.Лапласа. Формулювання універсальних принципів еволюціонізму в працях Г.Спенсера. Модернізація Г.Спенсером поглядів К.Бера, зокрема т.зв. “формули Бера”. Подальша розробка Г.Спенсером органічної теорії суспільства (від Арістотеля до Т.Гоббса і Ш.Монтескьє).</p>			
1.7	<p>Проблемність дослідження еволюції культурологічних теорій на основі вітчизняного матеріалу. Особливості української історії та їх вплив на розвиток соціально-політичної та наукової думки. Вплив ідеології німецьких романтиків на становлення української філософської та історико-культурної думки. Ідея народності – лейтмотив української літератури та філософської думки ХІХст. Формування архетипу української культури в творах М.Костомарова, П.Куліша та інших діячів Кирило-Мефодієвського братства. Т.Шевченко – творець українського міфу.</p>	<p>Семінари, самостійна робота</p>	<p>Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій</p>	5
	Вміти:			
2.1	<p>демонструвати знання спеціалізованої літератури із культурологічних досліджень</p>	<p>Семінари, самостійна робота</p>	<p>Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій</p>	5
2.2	<p>проводити міжкультурні дослідження, використовуючи понятійно-категоріальний апарат культурології та новітні методи та підходи для характеристики</p>	<p>Семінар, Самостійна робота</p>	<p>Усні доповіді, пояснення до конспекту першоджерел презентація</p>	10

	соціокультурних процесів, що відбуваються в культурних регіонах світу		самостійного дослідження, текст рекомендацій	
2.3	виявляти досвід поколінь та історичні уроки розвитку культурологічних вчень,	Семінар, Самостійна робота	презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій, письмова контрольна робота	5
2.4	визначати шляхи збереження та відтворення культурних традицій різних культурних регіонів світу, використовуючи знання про методологічні аспекти культурології	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
2.5	сприяти аналізу тенденцій, закономірностей, причин та наслідків розвитку й проблем сучасності	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, текст рекомендацій	5
2.6	здатність визначати самобутні риси теорії культури в інтелектуальній та художній сферах	Самостійна робота	Текст рекомендацій	5
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої культурологічної літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, текст рекомендацій	5
3.2	презентувати результати проведених культурологічних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
3.3	вести полеміку стосовно питань ділової культури в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом культурології.	Семінари	Дискусії	5
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із культурологічних досліджень, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5

4.2	вирішувати комплексні завдання, пов'язанні із верифікацією результатів існуючих оприлюднених культурологічних досліджень.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
4.3	брати участь у роботі фахових аналітичних груп, вирішувати в межах свого фаху задачі різного рівня складності..	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни					
Програмні результати навчання	.1	.2	.1	.1	.2

7. Структура курсу: Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використання інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

8. Схема формування оцінки:

8.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 35% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.6); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 65% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

3 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

2 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

2. Доповнення / дискусія:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

3. Самостійна робота, підсумкова письмова робота:

3 бали студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

2 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

1 бал - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

4. Підсумкова контрольна робота:

15 - 14 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

13 - 12 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

11 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

10 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

8.2 Організація оцінювання:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь ¹	До теми: 1,2,3... протягом семестру	«2» x 15 = 21	«3» x 15 = 45
Доповнення, участь в дискусіях	До теми: 1,2,3... протягом семестру	«1» x 15 = 15	«2» x 7 = 14
Самостійна індивідуальна робота	До теми: «Феномен бароко в українській культурі»(вересень), «Глобальні проблеми сучасної світової культури»(жовтень)	«1» x 2 = 2	«3» x 2 = 6
Підсумкова контрольна робота		«10» x 1 = 10	«15» x 1 = 15

¹ у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 30% від семестрової кількості балів

² Максимальна кількість балів за конспекти першоджерел в даній навчальній дисципліні не може бути більше, ніж 10% від семестрової кількості балів, тобто не більше, ніж 8 балів

³ Загальна кількість балів за самостійну індивідуальну роботу складає 50% від семестрової кількості балів, тобто мін. – 24 бали, максимум – 40 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1	Методологічні аспекти культурології	1	1	
2	Семіотика культури	1	1	
3	Релігія як явище культури.	2	2	
4	Міфологія як феномен культури.	2	2	2
5	Становлення культурологічної теорії .	2	2	
6	Еволюціоністська концепція культури.	2	2	
7	Дифузійонізм і теорія “культурних кіл”.	2	2	2
8	Функціоналізм Б.Малиновського та А.Радкліфф-Брауна	1	1	
9	Підсумок розвитку соціальної антропології в першій половині ХХст.	1	1	
10	Джерела та витоки психологічної антропології.	2	2	2
11	Історична етнологія Ф.Боаса. Школа “культура і особистість”.	2	2	
12	Ігрова концепція культури. Інтерпретативна антропологія.	2	2	2
13	Російська культурологічна думка ХХст.	2	2	2
14	Становлення історико-культурної думки в Україні.	2	2	2
15	Феноменологія культури.	1	1	
16	Структуралізм і дослідження культури.	1	1	
17	Основні концепції дослідження міфу в ХІХ-ХХст.	2	2	
18	Футурологічні концепції в культурології .	2	2	
	<i>Самостійна індивідуальна робота</i>			18
	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	2		
	ВСЬОГО	30	30	48

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій   - **30 год.**

Семінари   - **30 год.**

Самостійна робота   - **30 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Парахонський Б.О. *Методологічні аспекти культурології. Культурологія. Навчальний посібник. Упорядники О.Погорілий, М.Собуцький.* - К., 2003.
2. *Культурологія: от прошлого к будущему. Отв. ред. К.Разлогов.* - М., 2002.
3. *Рождественский Ю.В. Введение в культуроведение.* - М., 2000.
4. *Флер А.Я. Культурология для культурологов.* - М., 2000.
5. *Культурология. Учебное пособие и хрестоматия. Отв. ред. Г.Драч.* - Ростов-на-Дону., 1995.
6. *Лотман Ю.М. Культура и взрыв.* - М., 1992.
7. *Успенский Б.А. Семиотика истории. Семиотика культуры.* - М., 1996.
8. *Эко У. Отсутствующая структура. Введение в семиологию.* - СПб., 1998.
9. *Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии.* - М., 1993.
10. *Петров М.К. Язык, знак, культура.* - М., 1991.
11. *Пелипенко А. Яковенко И. Культура как система.* - М., 1997.
12. *Бубер М. Проблемы человека.* - М., 1992.
13. *Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму.* - К., 1994.
14. *Вебер М. Социология религии. Вебер М. Избранное. Образ общества.* - М., 1990.
15. *Фрейд З. Психоанализ, религия, культура.* - М., 1992.
16. *Фрэнклер Дж. Золотая ветвь.* - М., 1994.
17. *Барт Р. Мифологии.* - М., 2000.
18. *Хьюбнер К. Истина мифа.* - М., 1996.
19. *Лосев А. Диалектика мифа // Лосев А. Философия. Мифология. Культура.* - М., 1990.
20. *Мелетинский К. Поэтика мифа.* - М., 1976.
21. *Оствальд В. Энергетика общих законов прогресса.* - СПб., 1914.
22. *Родный Н.И., Соловьёв Ю.И. В.Оствальд.* - М., 1969.
23. *Шпенглер О. Закат Европы.* - М., 1993.
24. *Тавризян Г.М.О.Шпенглер, Й.Хейзинга: две концепции кризиса культуры.* - М., 1989.
25. *Тойнби А. Постижение истории.* - М.,
26. *Семёнов Ю.Н. Социальная философия А.Тойнби.* - М., 1980.
27. *Спенсер Г. Основные начала.* - СПб., 1897.
28. *Богомоллов А.С. Идея развития в буржуазной философии XIX - XXв.,* - М., 1962.
29. *Нарский И.С. Очерки по истории позитивизма.* - М., 1960.
30. *Фрэнклер Дж. Золотая ветвь.* - М., 1994.
31. *Белик А.А. Культурология.* - М., 1999.
32. *Александренков Э.Г. Концепции зарубежной этнологии.* - М., 1976.
33. *Ратцель Ф. Народоведение.* - СПб., 1903.
34. *Бюттнер Т. Изучение истории Африки.* - М., 1985.
35. *Орлова Э.А. Введение в социальную и культурную антропологию.* - М., 1994.
36. *Токарев С.А. История зарубежной этнографии.* - М., 1978.
37. *Беспалов В.Е. Введение в функционалистику.* - Свердловск, 1991.
38. *Токарев С.А. Разграничительные и объединительные функции культуры.* - М., 1973.
39. *Зейгарник Б.В. Теории личности в зарубежной психологии.* - М., 1982.
40. *Малиновский Б. Теория культуры.* - М., 1991.
41. *Сборник. Магический кристалл.* - М., 1992.
42. *Очерки по истории теоретической социологии XX столетия.* - М., 1994.
43. *Американская социологическая мысль: Тексты.* - М., 1994.
44. *Орлова Э.А. Введение в социальную и культурную антропологию.* - М., 1994.
45. *Аверкиева Ю.П. Историко-философские взгляды Л.Уайта. Этнография за рубежом.* - М., 1979.
46. *Работы Л.Уайта по культурологии.* - М., 1996.
47. *Леонтьев А.Н., Лурия А.Р. Из истории становления психологических взглядов Л.С. Выготского. Вопросы психологии.* - М., №6, 1976.

48. *Лацарус М., Штейнгалъ Г. Мысли о психологии народов. Филологические записки. №1. – Воронеж, 1864.*
49. *Фрейд.З. Психоанализ. Религия. Культура. – М.1992.*
50. *Лейбин В.М. Фрейд, психоанализ и современная западная философия. – М., 1990.*
51. *Белик А.А. Культурология. – М.,1998.*
52. *Антология культурной антропологии. Хризантема и меч. – М.,1998.*
53. *Антология культурной антропологии. Модели культуры. – М.,1998.*
54. *Аверинцев С.С. Культурология Й.Хейзинга. – ВФ, №3, 1969.*
55. *Тавризян Г.М. О.Шпенглер, Й.Хейзинга: две концепции кризиса культуры. – М.,1989.*
56. *Гадамер Г. Игра искусства. – М., ВФ № 8,2006.*
57. *Кошелев А.Д. К общему определению игры. – М., ВФ № 6, 2006.*
58. *Гейзинга Й. Homo ludens. – М.,1992.*
59. *Гірц.К. Інтерпретація культур. – К., 1993.*
60. *Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992.*
61. *Колева Д. Сорокин – культурологические идеи. София, 1993.*
62. *Гумилёв Л.Н. Этносфера: история людей и история природы. – М., 1993.*
63. *Бахтин М.М.Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса.*
64. *Библер В.С. М.М.Бахтин, или Поэтика культуры. – М., 1991.*
65. *Леонтьев К.Н. “В.Соловьёв против Данилевского”. – СПб., 1913.*
66. *Горський В.С. Історія української філософії. – К., 1997.*
67. *Вовк Х.К.Студії з української етнографії та антроплогії. – К., 1995.*
68. *Д.Чижевський Д.І. Історія української літератури. – К., 1994.*
69. *Лісовий В.С. Культура – ідеологія – політика. – К.,1997.*
70. *Попович М.В. Нарис історії культури України. – К., 1999.*
71. *Попов Б.В., Ігнатов В.О. Життя етносу: соціокультурні нариси. – К., 1997.*
72. *Гуссерль Э. Идея феноменологии. – Ступени. №3., 1991., №№2., 1992.*
73. *Гуссерль Э. Кризис европейского человечества и философия. ВФ., №3., 1986.*
74. *Гайденко П.П. Научная рациональность и философский разум в интерпритации Э.Гуссерля. Наука в зеркале философии XXв. – М., 1992.*
75. *Туровский М.Б. Философские основания культурологии. – М., 1997.*
76. *Рудкевич Е.Д. Феноменология искусства. – М., 1996.*
77. *Грецкий М.Н.Французский структурализм. – М., 1971.*
78. *Автономова Н.С. Философские проблемы структурного анализа в гуманитарных науках. – М.,1977.*
79. *Иванов Вяч.Вс. К.Леві-Стросс и структурная теория этнографии. М.,1962.*
80. *.К.Леві-Стросс. Структурная антропология. – М.,1985.*
81. *М.Фуко. Слова и вещи. – СПб., 1994.*
82. *П.Бурдьє. Практичний глузд. – К.,2003.*
83. *Шеллинг Ф. Введение в философию мифологии.Соч. в 2-х т. – М., 1989.*
84. *Кессиди Э.Д. От мифа к логосу. – М.,1981.*
85. *Шпенглер О. Закат Европы. – М., 1993.*
86. *Тавризян.Г.М. Наука и миф в морфологии культуры О.Шпенглера. – М., ВФ. №8., 1984.*
87. *Элиаде М.Аспекты мифа. – М., 1995.*